

[Bomholt.]

offentlige Arbejder. Ved Lov af 30. April 1909 vedtoges en Udvidelse af Esbjerg Havn. Loven blev vedtaget efter forudgaaende meget langvarige Forhandlinger her i Rigsdagen. Ved en tidligere Lov, Loven af 19. Juni 1908, var det besluttet at udvide Havnen, dersom Esbjerg Kommune inden Forløbet af 3 Maaneder erklærede sig villig til at erstatte Statskassen 350 000 Kr. Til Gængæld skulde Kommunen have Ret til at opkræve en særlig Afgift af Ejendommenes Grundværdistigning, den Værdistigning, der formentlig vilde blive Følgen af Havneanlægget. Af mange Grunde var det umuligt for Kommunen at tiltræde en saadan Ordning, og Loven af 1908 fik saaledes ikke Gyldighed. Ved den efterfølgende Lov af 1909 blev det gjort til en Pligt for Kommunen at betale, ikke 350 000 Kr., men $\frac{3}{4}$ Million. Enhver Forhandlingsret fra Kommunens Side blev paa Forhaand afskaaret. Fra socialdemokratisk og radikal Side blev der rejst en skarp Opposition imod det Diktat, der blev foreskrevet Kommunen. Som Socialdemokratiets Ordfører dokumenterede nu afdøde Jacob Christensen i en klar og saglig Tale, at man ved en saadan Ordning — jeg citerer ordret — „gjorde Esbjerg Kommune Uret“. Paa Socialdemokratiets Vegne protesterede Jacob Christensen imod, at Tilskuddet fra Kommunen blev forhøjet med 400 000 Kr., og han stillede i Overensstemmelse hermed et realpolitisk Ændringsforslag ved Sagens anden Behandling i Tinget. Fra alle Sider var man enig om, at Kommunen skulde have Erstatning for den $\frac{3}{4}$ Mill. Kr.s Udgift. Hvordan skulde denne Erstatning fremkomme? I Loven indføjedes en Paragraf, der aabnede Adgang til at ekspropriere en Række store Arealer omkring Byen, og Kommunen skulde derefter have Lov til at indkassere en Trediedel af Grundværdistigningen paa disse Arealer, medens de to Trediedele skulde tilfalde Staten. Man maa forstaa, at de paagældende Arealer blev købt og betalt af Kommunen, der derefter fik Lov at indkassere en Trediedel af Værdistigningen paa sin egen Jord. De daværende Rigsdagsmedlemmer havde formodentlig hørt om den tidligere voldsomme Grundværdistigning i Esbjerg og gik ud fra, at Eventyret vilde gentage sig, saa at Kommunen relativt

hurtigt kunde faa sine udlagte Penge igen. Jacob Christensen, der havde grundigt lokalt Kendskab til Forholdene, var af en anden Mening; hans solidt funderede Mening blev desværre ikke respekteret. Af de $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. har Esbjerg til Dato indbetalt 637 500 Kr. uden at faa det paagældende Beløb forrentet. Medens Staten gennem mange Aar har faaet Rente af sine i Havnen anbragte Penge, har Kommunen ikke en tilsvarende Rettighed. Kommunen har haft store Udgifter ved at skulle saa at sige flytte Byen mod Vest og forlænge Gader, Ledninger og andet til det nye Havneomraade. Disse Udgifter kan med tilstrækkelig Tydelighed læses i Kommunens Regnskaber. Hertil har man ikke fra Statens Side taget økonomisk Hensyn. Man kunde saa i det mindste vente, at Staten vilde se med Velvilje paa, at Kommunen fik Lejlighed til at indkassere Værdistigningen paa de af Kommunen selv betalte Jorder eller at udnytte dem i kommunalt Øjemed. Men her er der sket det ulykkelige, at Staten, der har Klausul paa Jorderne, aabenbart har glemt de fælles Forudsætninger, hvorunder Loven blev til, og tilsyneladende alene er interesseret i Jordspekulation med den tilhørende størst mulige Profit uden samfundsmæssige eller kommunale Hensyn. Staten ser snævert, egoistisk, paa de to Trediedele, der skal gaa i dens Lomme.

Et Eksempel: Kommunen har betydelige Udgifter paa en Vej til Hjerting, en Vej, der gaar hen over en Del af de omtalte Jorder. Det er Vejen, der frembringer Værdistigningen, men Staten nægter at deltage i Udgifterne til Vejen, hvorimod den stiller Krav om at indkassere Værdistigningen til sin Tid. Først naar Jorden engang sælges, vil Staten yde et ringe Beløb af 10 Kr. pr. løbende Meter.

Et andet Eksempel: Vi i Esbjerg Byraad ønskede en Grund frigjort for at anlægge en kommunal Park paa Jorden og for at sætte offentlige Arbejder i Gang til Afhjælpning af Arbejdsløsheden. I Arbejdsløsheden alene skulde udbetales 90 000 Kr. Købesummen for denne Jord, der er lavt liggende Eng og uegnet til Bebyggelse, var i sin Tid 86 880 Kr. De lokale Vurderingsmænd, der vurderer til Statsskat, har pr. 1. Januar 1934 vurderet Jorden til 87 727 Kr., en Stigning paa ca. 1 000 Kr. De af Staten